

Kaupunginhallitus
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Kyseessä on Helsingin kaupungin vammaisneuvoston hyväksymän asiakirjan allekirjoittamaton sähköinen versio.

Diaarinumero: HEL 2020-001930

Asia: Vammaisneuvoston lausunto valtuutettu Kati Juvan aloitteeseen kehitysvammaisten työllistymisen ja työtoiminnan kehittämistä

Vammaisneuvosto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto kehitysvammaisten henkilöiden työllistymisen ja työtoiminnan kehittämistä. Vammaisneuvosto kannattaa valtuustoaloitteen ehdotusta, että Helsingin kaupunginhallitus tekee selvityksen kehitysvammaisten helsinkiläisten työllistymisestä ja ryhtyy toimiin, jotta Helsingin kaupunki työllistäisi enemmän kehitysvammaisia ihmisiä. Samoin vammaisneuvosto kannattaa ehdotusta, että Helsinki laatii toimenpideohjelman kehitysvammaisten helsinkiläisten työllistämisen parantamiseksi.

Helsingin kaupungin tulee määrätietoisesti toteuttaa Suomessa vuonna 2016 lainsäädäntötasoisesti ratifioitua YK:n yleissopimusta vammaisten ihmisten oikeuksista. YK:n vammaissopimus korostaa vammaisten henkilöiden oikeutta tehdä työtä yhdenvertaisesti muiden kanssa. Vammaisten ihmisten yhdenvertainen mahdollisuus työllistymiseen edellyttää kaupungilta monia toimenpiteitä.

Lähtökohtaisesti kaupungin tulee tukea vammaisten henkilöiden työllistymistä yleisille työmarkkinoille. Erityisesti eri tavoin vammaisten työnhakijoiden työllistämismahdollisuuksia tulee lisätä Helsingin kaupungin kaikilla toimialoilla. Helsingin kaupungin palveluksessa työskentelee esimerkiksi kehitysvammaisia ihmisiä palkkatyössä todella vähän. Kaupungin henkilöstöhallinnon tulee tukea rekrytoinnin osaamista ottaa huomioon eri tavoin vammaisten työnhakijoiden työllistämismahdollisuudet. Vammaisneuvosto painottaa sitä, että kaupungin tulee henkilöstön yhdenvertaisuus- ja moninaisuustyössään toimia esimerkkinä osatyökykyisten, kehitysvammaisten ja muulla tavoin vammaisten ihmisten työllistämässä. Työllistämisen esteenä ei saa olla väärät asenteet ja ennakkoluulot.

Helsingissä on toisen asteen ammatillisen koulutuksen suorittaneita, motivoituneita ja työllistymishaluisia kehitysvammaisia henkilöitä, joista vain harvat ovat työllistyneet koulutustaan vastaavaan palkkatyöhön. Kehitysvammaliiton tutkimuksesta ilmenee, että palkkatyössä olevat helsinkiläiset kehitysvammaiset ovat sijoittuneet pääasiassa yksityisen tai kolmannen sektorin työpaikkoihin. Tuottavassa työssä toimivat kehitysvammaiset ihmiset saavat työstään palkkaa normaalin työehtosopimuksen mukaisesti ja heitä kohdellaan samanveroisesti kuin muitakin työntekijöitä. Palkkatulosta maksetaan veroja ja palkkatyö vähentää yhteiskunnan kustannuksia pienentämällä esimerkiksi asumistuen ja toimeentulotuen tarvetta. Työllistyminen palkkatyöhön lisää kehitysvammaisten henkilöiden psykososiaalista hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.

Tuetun työllistämisen malli on yksi tehokkaimmista keinoista toteuttaa työpaikkojen ja työnhakijoiden kohtaamista ja edistää kehitysvammaisten henkilöiden työllistymistä. Vammaisneuvosto haluaa kiittää Helsingin kaupungin ansiokasta työtä tuetun työllistymisen yksikössä, jonka resursseilla on voitu tukea n. 270:tä asiakkaan työllistymistä viime vuoden aikana. Työsuhteiden syntyminen vaatii räätälöintiä sekä tiivistä käytännön yhteistyötä työvalmentajien ja työnantajien välillä. Työvalmentajan tehtävänä on toimia myös työpaikan ja työntekijän välisenä yhteyshenkilönä, joka usein opettaa työntekijän työtehtävät ja seuraa säännöllisin väliajoin, että asiat sujuvat työpaikassa hyvin. Kaupungin tulee resurssoida riittävä määrä työhönvalmentajia, että he voivat löytää sopivia työpaikkoja, turvata asiakkaalle yksilöllisen työllistymispolun, perehdyttää kehitysvammaiset työntekijät työtehtäviinsä tai löytää yksilöllisen koulutuspolun asiakkaan ammatillisen osaamisen hankkimiseksi.

Vammaisten ja tukea tarvitsevien henkilöiden työllistämiseksi Helsingin kaupungin kaikille toimialoille tarvitaan räätälöityjä / sopivia työtehtäviä sekä niiden täyttämiseksi myös osa-aikatyöhön sopivia vakansseja. Kaupungin tulee käyttää eri toimialoilla esimerkiksi työanalyysi-välinettä tunnistaakseen työpaikoilta niitä työtehtäviä, jotka sopivat tukea tarvitsevalle henkilölle. Työtä uudelleen organisoimalla sekä työanalyysin avulla voidaan räätälöidä tukea tarvitsevalle henkilölle sopiva tehtävä. Esimerkiksi monia avustavia tehtäviä voidaan sijoittaa osaksi erilaisissa asiantuntijatehtävissä toimivien työnkuvaa, ja työtehtäviä järjestelemällä voitaisiin luoda oikea työpaikka tukea tarvitsevalle henkilölle.

Kaupungin tulee tehdä muutos omaan palkkatuetun työn määriteltyihin kohderyhmiin, koska se ei nykyisellään tue kehitysvammaisen työnhakijan työllistämistä. Kaupungin oma tulkinta palkkatukijärjestelmän soveltamisen ehdoista on liian tiukka, jos kaupunki voi maksaa palkkatukea pääsääntöisesti vain pitkäaikaistyötömälle. Helsingin kaupungin palkkatukijärjestelmän muuttaminen aloitteessa tarkoitetulla tavalla edistäisi syrjimättömyysperiaatteen sekä yhdenvertaisuuslain ja YK:n vammaissopimuksen periaatteiden toteuttamista

Tavoitteen tulee olla, että vammaisen henkilö voisi työskennellä palkkatuella myös osa-aikaisesti. Kaupungin palkkatuettujen työpaikkojen valikoimaan tarvitaan myös osa-aikaisia palkkatuettuja työpaikkoja, jotta myös eri tavoin vammaiset ja toimimisesteiset työntekijät voivat niihin työllistyä.

Kaupungin tulee edelleen jatkaa tuetun työllistämismallin laajentamista työtoimintayksiköissä ja näin varmistaa asiakkaiden yksilöllisten työllistämisen palveluiden saatavuus työtoiminnan yksiköissä. Työllistymistä edistävässä työtoiminnassa olevat työelämävalmiuksia opettelevat kehitysvammaiset ihmiset toivovat, että heille maksettava työosuusraha olisi nykyistä suurempi, että se ylittäisi edes palvelussa asiakkailta perittävän lounaan hinnan. Vammaisneuvosto suosittaa Helsingin kaupunkia tarkistamaan työtoiminnassa olevien kehitysvammaisten työosuusrahan nostamista arvioidessaan maksun perusteita, ettei lounaan tai muun ylläpidon veloitus ylitä työosuusrahan määrää.

Suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa työllistymisen ja kuntoutuksen palveluvalikoima on monisyinen ja laaja-alainen. Tämän vuoksi vammaisneuvosto pitää

tärkeänä, että vammaispalvelut hakee rahoitusta työkykyohjelman kehittämishankkeeseen, jossa selkeytetään sosiaalihuollon työllistymistä edistävää palvelupolkua sekä otetaan nykyistä laajemmin käyttöön tuetun työllistymisen menetelmät.

Kaupungin omien työllistämistoimenpiteiden lisäksi vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että kaupunki tekemissään ulkopuolisten palvelujen hankinnoissa käyttää laajasti ja aktiivisesti vammaisten ja osatyökykyisten työnhakijoiden työllistämisehtoa. Työllistäminen on tehokas keino hyödyntää kehitysvammaisten ihmisten, samoin kuin toistenkin vammaisten tai osatyökykyisten työntekijöiden osaamista, voimavaroja ja potentiaalia kaupungin omien ja ostopalvelujen tuottamisessa.

Helsingissä, 9.6.2020

Helsingin vammaisneuvosto

Justus Mollberg
puheenjohtaja

Tiina Lappalainen
sihteeri